

1	Elektronische handtekening en volmachten	2
1.1	Hoe wordt een elektronisch ondertekend document gekenmerkt?	2
1.2	De persoon van de digitaal ondertekende offerte verschilt van de persoon die de offerte op papier heeft ondertekend.	2
1.3	Dient het PV van opening elektronisch ondertekend te worden of is het voldoende het PV te publiceren?	2
1.4	Is een gescande volmacht rechtsgeldig?	3
1.5	Kan er een algemene volmacht gegeven worden?	3
1.6	Een inschrijver dient (tijdig) twee offertes in voor één en dezelfde overheidsopdracht.	3
2	PV van opening	4
2.1	In het PV van opening werd een foutieve naam en adres opgegeven van de inschrijver. Kan hier een tweede PV van opening voor opgemaakt worden?	4
2.2	Een offerte, of bepaalde gegevens van een offerte, werd(en) niet opgenomen in het elektronische PV van opening. Mag hiervoor een tweede aanvullend PV opgemaakt worden?	4
2.3	Moet er bij het gebruik van e-tendering nog steeds een formele openingszitting worden gehouden?	5
3	Verdagen van een openingszitting	6
3.1	Een openingszitting moet worden verdaagd naar een later tijdstip. Welke procedure is hier van toepassing?	6
4	Terechtwijzend bericht	6
4.1	Kan er een terechtwijzend bericht gepubliceerd worden voor een dossier waarvan de oorspronkelijke datum van opening verstreken is?	6
5	Stopzetten procedure	7
5.1	Een procedure wordt omwille van een bepaalde reden stopgezet. Wat gebeurt er met het dossier in e-Tendering?	7
6	Technische/Organisatorische problemen tijdens de zitting	8
6.1	E-tendering is niet bereikbaar op het moment van de openingszitting.	8
6.2	E-tendering is niet bereikbaar vóór het moment van de openingszitting.	8
6.3	Bij een opdracht met verplichte e-tendering heeft een bepaalde inschrijver toch nog een papieren offerte ingediend.	10
6.4	Ten gevolge van werkzaamheden wordt de internetverbinding van de aanbestedende overheid verbroken (bvb. kabel doorgesneden), waardoor op het geplande tijdstip geen openingszitting kan doorgaan.	10
6.5	Er wordt een offerte geopend voor een foutief dossier.	10
7	Elektronische handtekening e-ID	11
7.1	Het PV van opening kan niet elektronisch ondertekend worden.	11
7.2	Probleem met kaartlezers	11
8	Foutmeldingen	12
8.1	Een elektronisch ontvangen offerte vermeldt een fout met betrekking tot de geldigheid van het certificaat.	12
9	Omgaan met elektronische offertes tijdens het gunningsonderzoek	13

Hoofdstuk 1: Juridisch

1 Elektronische handtekening en volmachten

1.1 Hoe wordt een elektronisch ondertekend document gekenmerkt?

Eens de documenten gedownload zijn kan je niet zien of het document al dan niet ondertekend is, dit is enkel af te leiden uit de hash-code die gekoppeld werd aan het document.

+ Wat doen?

Om te controleren of een document al dan niet ondertekend is kan je het PV van opening consulteren.

- Wat niet doen?

Om bovenstaande reden mag de bestandsnaam in géén geval gewijzigd worden. Wens je toch de documenten onder een andere naam op te slaan, maak dan eerst een kopie van alle documenten en sla vervolgens deze kopie onder een gewijzigde naam op.

1.2 De persoon van de digitaal ondertekende offerte verschilt van de persoon die de offerte op papier heeft ondertekend.

Situatie: Een medewerker dient een offerte in en ondertekent deze met zijn eigen elektronische identiteitskaart (e-ID). De offerte (de opgeladen documenten) zelf is schriftelijk ondertekend door een andere medewerker (ingescande handtekening).

+ Wat doen?

Er moet worden nagegaan of de elektronische handtekening van iemand is die de bevoegdheid had de offerte te ondertekenen. Is dit niet het geval, is de offerte substantieel onregelmatig, wegens niet geldig ondertekend.

1.3 Dient het PV van opening elektronisch ondertekend te worden of is het voldoende het PV te publiceren?

Het PV publiceren wil zeggen dat je het PV gaat bekend maken aan de inschrijvers via het e-tendering platform. Opgelet, dit is afhankelijk van de instellingen die je hebt ingegeven. Zo kan je bv. het PV enkel zichtbaar maken voor de inschrijvers in geval van de offertefase bij een niet-openbare procedure.

+ Wat doen?

Hoewel in artikel 84 KB Plaatsing 2017 de ondertekening niet meer als een uitdrukkelijke verplichting werd opgenomen, is het toch aangeraden het proces-verbaal door twee personen (de voorzitter en de bijzitter) elektronisch te laten ondertekenen.

1.4 Is een gescande volmacht rechtsgeldig?

Situatie: Een aannemer heeft een offerte elektronisch ingediend via e-tendering. Met name ingediend en elektronisch ondertekend door een bediende van het bedrijf, met als bijlage een gescande volmacht ondertekend door de afgevaardigde bestuurder.

+ Wat doen?

Er kunnen zich twee situaties voordoen:

Ofwel is de offerte wel degelijk geldig ondertekend door iemand die daar de bevoegdheid toe had. Indien het bewijs van deze bevoegdheid wordt toegevoegd via een gescand document (dat al dan niet wordt gedragen door een elektronische handtekening) hoeft dit niet de onregelmatigheid van de offerte tot gevolg te hebben. Indien deze volmacht de nodige handtekeningen bevat en correct is gedateerd (waaruit aldus blijkt dat de ondertekenaar de bevoegdheid tot ondertekenen had op het moment waarop de offerte werd ingediend) moet de offerte als regelmatig worden beschouwd.

Ofwel is de offerte niet geldig ondertekend, met andere woorden door iemand die daar niet de bevoegdheid toe had, maar is de ingediende offerte een gescande versie van een papieren offerte waarop de handtekening voorkomt van iemand die daar wel de bevoegdheid toe had. Dergelijke offerte is onregelmatig.

1.5 Kan er een algemene volmacht gegeven worden?

Het is mogelijk om op algemene wijze een volmacht te geven. Conform artikel 44, §2 KB Plaatsing 2017 dient de gemachtigde bij de offerte de authentieke of onderhandse akte te voegen waaruit zijn/haar bevoegdheid blijkt, of een gewaarmerkt afschrift van de volmacht. De inschrijvers kunnen zich ook beperken tot het verwijzen naar het nummer van de bijlage van het Belgisch Staatsblad waarin hun bevoegdheden zijn bekend gemaakt.

1.6 Een inschrijver dient (tijdig) twee offertes in voor één en dezelfde overheidsopdracht.

Hier kunnen zich meerdere scenario's voordoen. Het kan gaan om twee papieren offertes, twee elektronische offertes of een papieren offerte en een elektronische offerte.

+ Wat doen?

In het PV van opening wordt hiervan melding gemaakt, zonder enige uitspraak rond de juridische gevolgen. Tijdens het onderzoek van de offertes moeten volgende stappen worden gezet. In eerste instantie moet worden nagegaan of er geen substantiële onregelmatigheden in de betrokken offertes aanwezig zijn. Indien één van betrokken offertes als substantieel onregelmatig wordt aangemerkt, is deze offerte immers nietig en kan er (volgens de Raad van State) geen schending voorliggen van artikel 54 KB Plaatsing 2017. Als beide betrokken offertes geen substantiële onregelmatigheden bevatten, moet in tweede instantie worden nagegaan of de twee offertes één enkel aanbod uitmaken dan wel twee verschillende aanbiedingen zijn. Het voormelde artikel 54 KB Plaatsing 2017 moet immers naar zijn geest worden geïnterpreteerd. Met andere woorden, indien de betrokken inschrijver nog steeds maar één kans heeft om de opdracht binnen te halen, moeten de offertes niet onregelmatig worden verklaard. Zo kunnen onder meer volgende situaties worden aanvaard:

- Firma X dient een niet-ondertekende offerte in en laadt vervolgens nogmaals dezelfde stukken op die wel door een geldige elektronische handtekening worden gedragen.
- Firma X bevestigt louter zijn deelname in e-tendering of laadt één enkel document op met als enige vermelding het woord “test” en dient vervolgens een offerte op papier in.
- Firma “X nv” dient een offerte in en vervolgens wordt door een andere medewerker van het bedrijf dezelfde offerte ingediend maar op naam van firma “X Belgium”. Beide bedrijven hebben hetzelfde KBO-nummer en de HASH-code van beide documenten is identiek.

⊖ Wat niet doen?

Richt u niet louter op de HASH-code van de verschillende offertes om te bepalen of beide documenten één aanbod dan wel twee aanbiedingen uitmaken. Elke spreekwoordelijke punt of komma die wordt veranderd, zal immers tot een andere HASH-code leiden. Een verschil in HASH-code hoeft dan ook niet te betekenen dat de betrokken inschrijver twee inhoudelijk verschillende offertes heeft ingediend, en zichzelf twee kansen heeft toegedicht om de opdracht binnen te halen daar waar de andere inschrijvers slechts één kans hebben.

2 PV van opening

2.1 In het PV van opening werd een foutieve naam en adres opgegeven van de inschrijver. Kan hier een tweede PV van opening voor opgemaakt worden?

⊕ Wat doen?

Dergelijk probleem kan je rechtzetten in het gunningsverslag.

⊖ Wat niet doen?

Er wordt geen extra openingszitting georganiseerd en er wordt bij voorkeur geen tweede, aanvullend PV van opening opgemaakt.

In de Praktische Commentaar (zowel de zesde uitgave, 1996-97, Deel 1A, p. 1038 alsook de zevende uitgave, 2014, Deel 1B, p. 1436) wordt een voorbeeld vermeld van een verbetering van een PV. Er wordt aangeraden zeer voorzichtig met deze mogelijkheid om te gaan en niet te vergeten het corrigerende PV aan alle inschrijvers te betekenen om op die manier de publiciteit te verzekeren die door de wet wordt opgelegd.

2.2 Een offerte, of bepaalde gegevens van een offerte, werd(en) niet opgenomen in het elektronische PV van opening. Mag hiervoor een tweede aanvullend PV opgemaakt worden?

Twee situaties moeten worden onderscheiden:

Ofwel (situatie 1) is er van een bepaalde offerte geen enkel spoor terug te vinden in het PV van de openingszitting. Onder toepassing van het KB van 8 januari 1996, waar offertes nog via de post konden worden ingediend, was het mogelijk dat een offerte tijdig op de post was gedaan maar laattijdig door

de aanbestedende overheid werd ontvangen. Gelet op de omslag naar een volledige e-tendering, kan dergelijke scenario onder toepassing van het KB Plaatsing 2017 zich slechts uitzonderlijk voordoen.

Ofwel (situatie 2) werd een bepaalde offerte wel degelijk opgenomen in het PV van de openingszitting maar zonder vermelding van bepaalde gegevens.

+ Wat doen?

In de eerste situatie werd u aangeraden om, naar analogie met artikel 108 van het KB van 8 januari 1996 en artikel 57, §2 KB Plaatsing 2017, een nieuwe openingszitting te organiseren waarop alle inschrijvers gelijktijdig en schriftelijk worden uitgenodigd.

Onder toepassing van het KB Plaatsing 2017 kan dergelijk scenario slechts uitzonderlijk (met name wanneer er toch papieren offertes worden toegestaan) voorvallen. Als een inschrijver, bijvoorbeeld omwille van (vermeende) problemen met e-tendering, zijn offerte buiten de applicatie om aan de aanbestedende overheid bezorgt (bijvoorbeeld via e-mail) kan deze offerte niet meer worden aanvaard via de opname in het PV van de openingszitting.

In de tweede situatie wordt u aangeraden de vergetelheid recht te zetten en de rechtzetting aangetekend mee te delen aan alle inschrijvers om zodoende de publiciteit te verzekeren die door de wetgeving wordt opgelegd. Deze stelling vindt steun in de rechtsleer (zie “Praktische Commentaar bij de reglementering van de Overheidsopdrachten”, Deel 1A, zesde uitgave, 1996-97, pagina 1038 alsook de zevende uitgave, 2014, Deel 1B, p. 1436).

- Wat niet doen?

Het probleem evacueren naar het onderzoek van de offertes. Want dan duikt er plots “out of the blue” een nieuwe offerte (situatie 1) of een prijs (situatie 2) op waarvan niemand eigenlijk op de hoogte was.

2.3 Moet er bij het gebruik van e-tendering nog steeds een formele openingszitting worden gehouden?

Nu e-tendering de standaardwijze van indiening is geworden, zijn er in vele gevallen geen inschrijvers of andere derden meer aanwezig op de zitting. De vraag stelt zich dan ook of er nog steeds een formele zitting, met voor- en bijzitter, moet worden gehouden op de plaats en het tijdstip zoals aangegeven in de opdrachtdocumenten.

+ Wat doen?

We raden aan om steeds een formele openingszitting te houden, ook bij gebrek aan publiek.

- Wat niet doen?

Vergeet niet dat het al dan niet laattijdig karakter van de offertes onder toepassing van het KB Plaatsing 2017 niet meer afhankelijk is van het tijdstip van opening, maar wel afhankelijk van de precieze datum en uur zoals vermeld (zie artikelen 83 (openbare en niet-openbare procedures) en 92 (MPMO) KB Plaatsing 2017).

3 Verdagen van een openingszitting

3.1 Een openingszitting moet worden verdaagd naar een later tijdstip. Welke procedure is hier van toepassing?

+ Wat doen?

1. Publiceer een terechtwijzend bericht (TWB) waarin vermeld staat dat de zitting wordt verdaagd naar een latere datum (ook de data in de publicatie zelf wijzigen!!). Let wel, als het terechtwijzend bericht kort voor de initiële openingszitting wordt gepubliceerd, zal de openingszitting met minimum volgende termijnen moeten worden verdaagd:
 - a. Bij Europese opdrachten:
 - Minstens zes dagen indien het TWB tussen de zevende en de laatste twee dagen voor de initiële zitting wordt gepubliceerd;
 - Minstens acht dagen indien het TWB in de laatste twee dagen voor de initiële zitting wordt gepubliceerd.
 - b. Bij Belgische opdrachten:
 - Minstens zes dagen indien het TWB in de laatste zes dagen voor de initiële zitting wordt gepubliceerd.
2. Pas de parameter manueel aan in e-tendering (taak en verantwoordelijkheid van de dossierverantwoordelijke):
 - a. Uiterste indieningsdatum
3. De zitting gaat door op de nieuwe datum en er wordt een elektronische PV van opening opgemaakt.

- Wat niet doen?

Er mag op het moment van de initieel geplande openingszitting in geen geval (via e-tendering) geopend worden en bijgevolg ook geen (elektronisch) PV van opening worden opgemaakt. In principe zal er op dat tijdstip sowieso geen opening kunnen plaatsvinden aangezien de applicatie bij problemen, via de zogenaamde “noodprocedure”, gedurende een bepaalde periode zal worden bevroren.

4 Terechtwijzend bericht

4.1 Kan er een terechtwijzend bericht gepubliceerd worden voor een dossier waarvan de oorspronkelijke datum van opening verstreken is?

Aankondigingen worden in e-notification pas inactief gezet in de nacht die volgt op de dag van de initieel voorziene zitting. Dit wil zeggen dat e-notification toelaat een terechtwijzend bericht te publiceren na het tijdstip van de oorspronkelijke zitting.

+ Wat doen?

Pas de correcte procedure toe voor het publiceren van een terechtwijzend bericht zoals beschreven in punt 3.1.

Indien het dossier in e-notification toch inactief staat, wordt u aangeraden een nieuwe bekendmaking te maken die u uitdrukkelijk linkt aan de vorige bekendmaking zodat er geen

twijfel kan bestaan dat het hier om één en dezelfde overheidsopdracht gaat. Deze nieuwe bekendmaking dient niet alleen de informatie te bevatten die u had willen publiceren via een terechtwijzend bericht (met inbegrip van de nieuwe datum van de openingszitting) maar ook alle informatie en bijlagen die via de eerste publicatie beschikbaar waren. In de nieuwe bekendmaking moeten de inschrijvers, die al een offerte zouden hebben ingediend, worden verzocht hun offerte expliciet in te trekken en een nieuwe offerte in te dienen. Op die manier kunnen discussies over eventuele dubbele offertes worden vermeden en krijgt iedereen opnieuw een gelijke kans om aan de opdracht deel te nemen. Gelet op de complexiteit van bovenstaande oplossing, wordt u aangeraden zich in dergelijke gevallen te laten bijstaan door de cel juridische ondersteuning overheidsopdrachten van de afdeling ATO.

5 Stopzetten procedure

5.1 Een procedure wordt omwille van een bepaalde reden stopgezet. Wat gebeurt er met het dossier in e-Tendering?

De elektronische procedure wordt pas afgesloten als het PV van opening is opgemaakt.

Wat doen?

Bij stopzetting blijft het dossier ongeopend in e-Tendering staan. De mogelijkheid om zelf stopgezette dossiers te verwijderen uit e-tendering werd onderzocht, maar is niet aangewezen.

Niettemin zouden stopgezette dossiers moeten uit e-tendering kunnen worden verwijderd zonder openingszitting, zodat er geen offertes meer op kunnen ingediend worden. Dit zijn de te ondernemen stappen:

1. Publiceer een erratum stopzetting van het dossier via e-notification;
2. Er is geen koppeling tussen e-notification en e-tendering. Bijgevolg, zal er in e-tendering nog steeds een elektronische kluis openstaan. Deze kluis kan slechts worden gesloten indien de openingsprocedure wordt doorlopen. Bijgevolg wordt aangeraden om zo snel mogelijk de parameters in e-tendering aan te passen, de zitting naar voor te schuiven en het dossier meteen voor geopend te verklaren.

Wat niet doen?

Stel het naar voor schuiven van de (fictieve) opening niet uit. Er moet immers worden vermeden dat er al offertes in de elektronische kluis worden opgeladen. Indien er effectief offertes werden ingediend, wordt gevraagd contact op te nemen met de cel juridische ondersteuning overheidsopdrachten van de afdeling ATO.

6 Technische/Organisatorische problemen tijdens de zitting

6.1 E-tendering is niet bereikbaar op het moment van de openingszitting.

Situatie: Bij de aanvang van de openingszitting ondervindt de aanbestedende overheid dat de e-tendering applicatie niet beschikbaar is. Dit kan een lokaal (netwerk) probleem zijn of een probleem bij de e-tendering server.

+ Wat doen?

Neem zo snel mogelijk contact op met de Federale helpdesk (02 / 790 52 00) om de aard van het probleem te identificeren en het tijdstip te achterhalen vanaf wanneer de toepassing onbeschikbaar is. Vraag aan de helpdeskmedewerker om deze informatie via email te bevestigen.

(1) Wanneer de onbeschikbaarheid dateert vanaf het moment van de openingszitting, volg dan deze procedure:

Conform artikel 57, §1 KB Plaatsing 2017 wordt de aanbestedende overheden aangeraden in dergelijk geval de zitting te verdagen met minstens zes of acht dagen naargelang het een opdracht betreft die Belgisch dan wel op Europees niveau bekend werd gemaakt. Let wel, het gaat hier om minimale termijnen. Niets belet aldus een (iets) langere termijn te respecteren, wat bijvoorbeeld aangewezen kan zijn indien de onbeschikbaarheid te wijten is aan het grote volume aan zittingen dat op hetzelfde moment gepland waren. Dit probleem riskeert zich te herhalen indien iedere aanbestedende overheid dezelfde minimale termijn zou hanteren bij het verdagen van de zitting. Een spreiding van de zittingen, cfr. de tijdslots die de entiteiten van MOW werden toegekend, lijkt dan ook aangewezen.

(2) Wanneer het een lokaal (netwerk) probleem is, ga ook over tot bovenstaande procedure.

(3) Wanneer de onbeschikbaarheid dateert van vóór de openingszitting, ga naar punt 6.2.

- Wat niet doen?

Probeer niet de elektronische procedure te openen voor de datum en uur van de nieuwe openingszitting.

6.2 E-tendering is niet bereikbaar vóór het moment van de openingszitting.

Het is mogelijk gebleken dat de e-tenderingapplicatie gedurende bepaalde tijd niet beschikbaar is waardoor de inschrijvers gedurende een bepaalde periode geen offerte hebben kunnen opladen. In dit soort situatie moet onder meer rekening worden gehouden met volgende parameters:

(1) Het tijdstip van de onbeschikbaarheid:

Vraag is hier vooral of er nog voldoende tijd is om een terechtwijzend bericht te maken en de kandidaat-inschrijvers over voldoende tijd beschikken om met de inhoud van het terechtwijzend bericht rekening te houden.

(2) Duur van de onbeschikbaarheid:

Is de onbeschikbaarheid van korte duur, kan het oorspronkelijke tijdstip van opening mogelijk worden behouden. Bij een langere onbeschikbaarheid zal het tijdstip van de openingszitting eerder moeten worden verschoven.

Richtlijn moet steeds zijn het garanderen van de gelijkheid van de inschrijvers.

Indien e-tendering niet bereikbaar is vóór het moment van de openingszitting kunnen we van twee scenario's uitgaan.

(Scenario 1): Wanneer je als aanbestedende overheid van oordeel bent dat de inschrijvers voldoende tijd hebben gehad om een offerte in te dienen. Bijvoorbeeld wanneer de onbeschikbaarheid dateert van ruim voor de openingszitting (parameter 1) en van korte duur (parameter 2) was.

+ Wat doen?

De openingszitting gaat door op het geplande tijdstip.

Geef het probleem rond de onbeschikbaarheid door aan de federale helpdesk.

(Scenario 2): Wanneer je als aanbestedende overheid van oordeel bent dat de gelijkheid der inschrijvers in het gedrang komt doordat sommige inschrijvers niet voldoende de tijd gehad hebben om een offerte in te dienen. Bijvoorbeeld: korte tijd voor de openingszitting (parameter 1) meldt een inschrijver dat de e-Tendering applicatie niet beschikbaar is en dat men waarschijnlijk de offerte niet tijdig zal kunnen opladen of handtekenen.

+ Wat doen?

1. Vraag of de inschrijver de Federale helpdesk gecontacteerd heeft. Zoniet, vraag hem/haar dat eerst te doen.
2. Vraag de Federale helpdesk wat het probleem is en wat de verwachting is.
3. Informeer de MOW e-Procurement helpdesk en vraag eventueel de mening van een jurist.
4. Indien de bezorgheid terecht is:
 - a. Open de zitting **niet**
 - b. Kies een nieuwe openingsdatum en hou daarbij rekening met de minimale termijnen zoals vermeld in artikel 57, §1 KB Plaatsing 2017 (en zoals nader toegelicht onder punt 6.1 van deze helptekst);
 - c. Maak via een terechtwijzend bericht kenbaar aan de inschrijvers dat de openingszitting verdaagd wordt.
 - d. Eventueel kan in het terechtwijzend bericht ook worden gemeld dat de inschrijvers die reeds een offerte hebben ingediend, deze offerte conform artikel 44, §2 KB Plaatsing 2017 kunnen intrekken of wijzigen.

Neem bij twijfel over de te volgen procedure steeds (en voorafgaandelijk aan elke actie) contact op met een jurist.

6.3 Bij een opdracht met verplichte e-tendering heeft een bepaalde inschrijver toch nog een papieren offerte ingediend.

+ Wat doen?

Er wordt aangeraden de papieren offerte niet aan te nemen en niet te openen en dit ongeacht of deze offerte op de zitting wordt afgegeven dan wel via de post werd opgestuurd. Het is wel aangewezen om van “dit incident” melding te maken in het proces-verbaal van opening.

- Wat niet doen?

Indien de omslag alsnog zou worden aangenomen en geopend, zal de betrokken offerte uit de plaatsingsprocedure moeten worden geweerd omdat deze offerte werd ingediend in strijd met een uitdrukkelijke besteksbeplating.

6.4 Ten gevolge van werkzaamheden wordt de internetverbinding van de aanbestedende overheid verbroken (bvb. kabel doorgesneden), waardoor op het geplande tijdstip geen openingszitting kan doorgaan.

Door het gebrek aan internetverbinding is er ook geen toegang tot e-notification en kan de zitting ook niet meer tijdig worden verdaagd.

+ Wat doen?

Gegeven dat het hier niet gaat om een onbeschikbaarheid van de applicatie (en de inschrijvers nog steeds offertes hebben kunnen indienen) levert deze situatie juridisch in principe geen enkel probleem op. Als de aanbestedende overheid slechts geruime tijd later dan voorzien tot opening kan overgaan, zal dit immers geen gevolgen hebben op vlak voor de al dan niet tijdige indiening van de offertes aangezien het al dan niet laattijdig karakter van de offertes – zoals hoger al aangegeven – niet meer wordt bepaald door het openingstijdstip maar door de indieningsdeadline opgenomen in de opdrachtdocumenten.

6.5 Er wordt een offerte geopend voor een foutief dossier.

Voorafgaande opmerking: onderstaand geval is enkel relevant indien de indiening van papieren offertes uitzonderlijk nog werd toegestaan.

Situatie: Er vinden drie openingszittingen plaats op hetzelfde uur. Eén offerte werd op de verkeerde stapel gelegd waardoor de offerte opgenomen is in het verkeerde PV van opening. Hier kan gesproken worden van een laattijdige offerte omdat de offerte niet tijdig bij de voorzitter van de openingszitting is terecht gekomen.

+ Wat doen?

De offerte die op de verkeerde zitting werd geopend, zal niet meer tijdig kunnen worden meegedeeld aan de voorzitter van de correcte zitting. Aldus gaat het hier om een laattijdige ontvangen offerte. In principe kunnen laattijdige offertes niet meer worden aanvaard. Niettemin, kan in voorliggend geval de offerte toch worden aanvaard indien volgende voorwaarden zijn vervuld:

(1) De fout ligt volledig bij de aanbestedende overheid en de inschrijver kan geen fout of onzorgvuldigheid worden verweten.

(2) Er is geen risico op manipulatie van de offertes zodat de gelijkheid der inschrijvers niet in het gedrang komt.

Voor het aanvaarden van dergelijke offerte is het eveneens aangeraden om, naar analogie met vroegere artikel 108 van het KB van 8 januari 1996 en het actuele artikel 57, §2 KB Plaatsing 2017, een extra openingszitting te houden.

Vermijd meerdere zittingen op hetzelfde uur. Indien je meerdere zittingen plant op éénzelfde dag, plan ze op een verschillend uur. Zo vermijd je bovenstaand probleem.

➖ Wat niet doen?

(1) Het probleem evacueren naar het onderzoek van de offertes.

(2) Het probleem proberen recht te zetten via een correctie aan het PV van de openingszitting.

Hoofdstuk 2: Informatica-technisch

7 Elektronische handtekening e-ID

7.1 Het PV van opening kan niet elektronisch ondertekend worden.

Het digitaal handtekenen wordt gesupporteerd door DSS (Digital Signature Services). Hiervoor is bepaalde middleware nodig. Welke middleware je nodig hebt hangt af van de browser die je gebruikt.

➕ Wat doen?

Controleer welke middleware je nodig hebt via de website <https://e-contract.be/support>.

7.2 Probleem met kaartlezers

Bij het gebruik van twee kaartlezers (bijvoorbeeld een interne kaartlezer in de laptop en een kaartlezer in een extern toetsenbord) werd vastgesteld dat het elektronisch ondertekenen in e-tendering uitsluitend werkt via de externe kaartlezer.

➕ Wat doen?

1. Maak gebruik van één kaartlezer door het extern toetsenbord los te koppelen;
2. Een andere oplossing bestaat erin om bij de opties van de e-ID software de correcte kaartlezer in te stellen:
 - a. Open de e-ID-software (*eID-viewer*);
 - b. Ga naar *Tools / Options*;
 - c. Kies bij *Kaartlezer* de gewenste kaartlezer en klik op de knop *OK*.

Deze oplossing werkt echter niet altijd, dus de eerste optie is het meest aangewezen.

8 Foutmeldingen

8.1 Een elektronisch ontvangen offerte vermeldt een fout met betrekking tot de geldigheid van het certificaat.

Situatie: Een elektronisch ingediende offerte wordt aangeduid met een oranje vinkje en vermeldt deze fout: "Fout tijdens het valideren van het certificaat door de OCSP leverancier".

De offerte moet ondertekend zijn met een elektronische handtekening die conform is met de regels van het Europees en nationaal recht inzake de geavanceerde elektronische handtekening met een geldig gekwalificeerd certificaat (zie <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/eu-trusted-lists-trust-service-providers>). Om aan deze voorwaarden te voldoen gebeuren er een aantal validaties op het certificaat opdat de handtekening geldig kan verklaard worden. Er bestaan twee technologieën om een certificaat online te valideren, via OCSP of CRL. E-tendering ondersteunt enkel OCSP. Bovenstaande foutmelding wordt getoond wanneer e-tendering geen connectie heeft kunnen maken met de OCSP-service.

+ Wat doen?

Noteer deze melding op het PV in het voorziene veld (bij "Opmerkingen"). Meldt dit vervolgens aan e.procurement@vlaanderen.be. De cel e-Procurement zal nagaan of het een geldig certificaat is.

Indien de offerte werd ondertekend via een elektronische identiteitskaart (OCSP-validatie) kan je zelf de geldigheid valideren:

1. Achterhaal het **SERIENUMMER** van het certificaat. Dit is terug te vinden in het PV van opening (vb. 0100000000126c1fa18fb)
2. Surf naar de website : <http://status.eid.belgium.be/cert/index.php?lang=nl>
3. Voer daar het serienummer in.
4. Het resultaat (valid / not valid) wordt getoond.

Indien het certificaat "valid" is, is de offerte regelmatig.

Indien het certificaat "not valid" is, leidt dit tot de onregelmatigheid van de offerte.

Indien de offerte werd ondertekend via een Quovadis certificaat, stuur een e-mail naar e.procurement@vlaanderen.be met de vraag de geldigheid te valideren.

In het PV van opening kan je achterhalen met welk certificaat het document werd ondertekend en of de OCSP-validatie is gelukt:

Quovadis	Elektronische identiteitskaart
<p>Serienummer 5D9C1EF0BB6719A4EC703CA9CC332386C0D1C3 15 Resultaat van de OCSP-validatie Onmogelijk te valideren Geldig vanaf 13/11/2018 14:43:41 CET Geldig tot 13/11/2021 14:53:00 CET Issuer Name QuoVadis Belgium Issuing CA G2</p>	<p>DN uitgever CN=Citizen CA, C=BE Geldig vanaf 28/04/2009 05:30:39 CEST Geldig tot 22/04/2014 01:59:59 CEST OCSP validatie true eID gebruikt true</p>

Handtekenmethode etoken Verificatieresultaat Moet handmatig worden gevalideerd door de CA	
---	--

9 Omgaan met elektronische offertes tijdens het gunningsonderzoek

Momenteel worden elektronische offertes stelselmatig afgedrukt. Dit geeft aanleiding tot een aantal specifieke problemen, die aan de hand van onderstaande tips en raadgevingen kunnen worden vermeden.

- Bij het afdrukken van een elektronische offerte zal er in principe geen 'gescande' handtekening meer op de verschillende stukken aanwezig zijn. Dit kan vragen doen ontstaan (bijvoorbeeld van de delegatiehouder, de IF, de controleur der vastleggingen) rond de authenticiteit van de voorgelegde stukken. Om dergelijke discussies te voorkomen, wordt aangeraden het PV van opening (waarop de handtekeningen worden vermeld) mee te geven met de offertes.
- Toets de genomen (gunnings)beslissing steeds af aan de elektronische stukken. Het is immers niet uitgesloten dat een bepaald stuk foutief of niet werd afgedrukt, dan wel dat een stuk van een inschrijver in de bundel van een andere inschrijver is terecht gekomen. Uiteindelijk moet met de authentieke elektronische stukken worden vergeleken.
- Probeer **zoveel mogelijk elektronisch** te werken. Bij het downloaden van de verschillende offertes komen deze in een enkele ZIP-file terecht. Hierbij zijn de bestanden opgedeeld in één map per inschrijver.